

משפט

מתלבטים |

הגשתי תביעה ולא שילמתי אגרת בית משפט. תביעתי תימחק?

עו"ד ורד"ה ירון טיקובצק, שו"ת מייסד במשרד דורון, טיקובצק, צדרכובים, עמיה, מזרחי משיב: "את אגרת בית המשפט יש להגיש יחד עם התביעה לבית המשפט. האגרה מהווה תשלום לבית משפט ונועדה לקדם אינטרס כלל-מערכתי של השיתופות מצד המבקשים להיות בעלי הדין, במימון התדיינות המשפטית. מנגנון תשלום האגרה בא לבסס, בין היתר, את רצינות ההליך מתוך הנחה כי אדם שנאלץ לשלם את האגרה ישקול תחילה את צעדיו המשפטיים ואת חשיבות וצורך ההליך. בכך יימנעו הליכי פתיחת תביעות שאין בהם דבר, אשר יגרמו הטרדה של הצדדים להליך המשפטי. אם לא משלמת אגרה רשאי בית המשפט שלא להזדקק לכל הליך שהוא, ואף למחוק הליך שכבר נפתח. לצד חובת תשלום האגרה קיימים סוגי פטורים ובכללם פטור למדינה, למוסד לביטוח לאומי ולאפוטרופוס הכללי. בתי משפט רואים בחומרה ניסיונות התחמקות מתשלומי אגרה המתחייבים בהליך הספציפי."

שאלה בשבוע |

קיבלתי דוח תנועה על מהירות מופרזת, אבל בכלל לא הייתי באזור באותו זמן. איך אוכיח את חפותי?

עו"ד אלעד שור, המתמחה בדיני תעבורה, משיב: "דוח מהירות ניתן על יסוד ראיות כגון צילומי מצלמות רמזורים ומצלמות מהירות לציד הכביש, או נוכחות שוטר במקום ושימוש באקרה לייזר או מכשיר 'דבורה' המותקן ברכבים משטרתיים, כך שתוך כדי נסיעה יכול שוטר לדעת את מהירות נסיעת הרכב שלפניו, או את זו של הרכב הראשון בשיירה ממולו. אם מדובר בצילום, יש להזמין את התמונה מהמטרה כדי לוודא שלא נפלה טעות ברישום מספר הרישוי של הרכב. אם הרוח ניתן באמצעות שוטה, יש לדרוש מהמשטרה את פרטיו, כדי לברר איך זיהה את הנהג והאם שמר על קשר עין רציף עד העצירה. אם למטרה אין צילום מתועד או רוח

עבדתם כפירלנסרים אך שבפועל הייתם כמו עובדים שכירים? במקרים מסוימים תוכלו לקבל הטבות שאולי לא חשבתם עליהן • מדריך זכויות

מיהו פירלנסר

לנדאו, המתמחה בדיני עבודה.

מי מוגדר כפירלנסר?

לדברי עו"ד קופרמן, משתתף חופשי / יועץ / קבלן עצמאי הם שמות שונים לתפקיד דומה: "מדובר בהגדרות שונות לאדם שמספק את שירותיו לחברה מעסיק כגורם חיצוני, והחברה לא רואה בו עובד מהשורה אלא גותן שירות חיצוני שאין בינו לחברה יחסי עובד-מעביד. הפירלנס מקבל תמורה כנגד חשבונית שהוא מוציא לחברה,

והציפייה ההדרגתית לקבלת עבודה ותשלום בגינה. כל זאת למרות קיומם של סממנים המעידים על היותה פרי-לנסרית, כמו תשלום כנגד חשבוניות, היותה רשומה כעצמאית בשלטונות המס ועוד. הכנו מדריך זכויות משפטיות לפי רילנסר ולמעסיקו באמצעות עו"ד קרן קופרמן, המתמחה בדיני עבודה, ממשרד ש. פרידמן, עו"ד קרן פישר ממשרד ש. פרידמן, ועו"ד נעמי לנדאו והרי מושקוביץ ממשרד נעמי

עובד-מעביד. ביה"ד האזורי לעבודה בת"א קבע כי יש לשלם לתובעת כ-114 אלף שקל בגין זכויות הנובעות מקיומם של יחסי עובד-מעביד, ובכלל זה פיצויי פיטוריים, הודעה מוקדמת, פדיון חופשה ודמי הבראה. בית הדין הכיר בקיומם של יחסי עובד-מעביד בין התובעת לטלוויזיה החינוכית, והרגיש את התמשכות הקשר החינוכי, ואת רציפותו, את הקשר האישי בינה לנתבעת, את התלות הכלכלית

מאת ליטל דוברוביצקי

ח', במאית, עורכת סרטים ותסריטאית, הועסקה בטלוויזיה החינוכית מ-1981 ועד 2003 כפירלנסרית. היא עבדה מדי יום, לא העסיקה עובדים ולא החזיקה עסק עצמאי. בין הצדדים לא נערך הסכם ככתב המעיד על היותה פירלנסרית. ח' פנתה לביה"ד לעבודה בבקשה להכיר בה כעובדת ולחייב את הטלוויזיה החינוכית לשלם את כל זכויותיה הנובעות מקיומם של יחסי

◀ [בעמוד הבא: האם מבצעי החג משתלמים?]

רכת שנים והיעדר קיומו של עסק עצמאי במקביל.

■ **מהי תניית גדרון?**

עו"ד קופרמן אומרת כי פריילנסים רבים ימצאו, אם יעינו בחוזה הקבלנות עם המעסיק, תניה שבעגה המקצועית מכונה תניית גדרון. "זהו אחד הפתרונות שהיו מקובלים שנים כדי 'להסיר' יחסי פריילנס מזויפים. תניית גדרון (נידונה לראשונה בפס"ד גדרון) היא תניה נפוצה בחוזה עם פריילנס, שקובעת כי אם יקבעו בעתיד יחסי עובד-מעביד, השכר 'כעובד' יהיה נמוך מהשכר ששולם כקבלן, והקבלן יצטרך להחזיר את הסכומים שקיבל ביתר מטרת התניה היא למנוע מקבלנים לתבוע חברות, כלומר להפוך את התביעה ללא כדאית.

תניית גדרון קובעת שהצדדים מסכימים מראש כי השכר כפריילנס גבוה, למי של, בכ" 30% (אפשר לקבוע גם אחוז אחר) מהשכר שהפריילנס היה מקבל מהחברה, אם במקום יחסי קבלנות היו מתקיימים יחסי עובד-מעביד. לכן, התניה קובעת כי אם יגיש הפריילנס תביעה נגד החברה ויטען לקיומם של יחסי עובד-מעביד, מוסכם מראש בין הצדדים כי יהיה עליו להחזיר 30% מהתמורה שקיבל כפריילנס במועד הגשת התביעה.

בכך שהחברה כוללת תניה כזאת היא בעצם הופכת תביעה עתידית של פריילנס בטענה שהוא בעצם עובד ללא משתלמת. מכיוון שהפריילנס צריך להחזיר 30% ממה שקיבל, וההנחה היא שמה שהוא יקבל מכוח יחסי עבודה (חופשה, הפרשות סוציאליות וכו') ממילא לא יעלה על 30% אותם.

ביה"ד לעבודה נמנע בשנים האחרונות מלאכוף תניה זאת בעיקר כשמדובר בעובד חלש, שיחסי הקבלנות נכפים עליו חרצ'דרית. אבל הפסיקה בעניין לא עק' בית, וקשה לדעת היום מה יקרה בתיק ספציפי כשתניית הגדרון תידון.

■ **האם המעביד אחראי לנזק שגרם פריילנס, כמו במקרה של נזק שגרם שכיר?**

עו"ד פישר: "בעוד שלמעביד יש אחריות שילווחית רחבה כלפי עובדיו והוא אחראי להקנות שיטות עבודה, מתן אמצעי בטיחות וכו', התקשרות מעביד עם פריילנס תפחית מהמעביד חלק גדול מהאחריות הזאת. נטל האחריות העיקרי עובר לפריילנס, שאמור להגיע עם המי"דע, ההכשרה וכלי העבודה המתאימים. מובן שהמעביד אחראי לשמירה על כללי הבטיחות והתנאים הנאותים במקום העבודה, אך אחריותו בנוגע לשירות של הפריילנס מופחתת משמעותית מאחריותו כלפי עובדו. במקביל, האחריות הנוקדת של הפריילנס רחבה בהרבה מזו של עובד בתפקיד מקביל."

עו"ד נעמי לנדאו: "במקרים נדירים נקבע כי אף שלא התקיימו יחסי עובד-מעביד זכאי הפריילנס לכמה זכויות, ובעיקר דמי אבטלה ופיצויי פיטורים"

עו"ד קרן קופרמן: "המשמעות של היותך פריילנס היא שהחברה לא תוציא לך תלושי שכר, לא תיתן לך זכויות סוציאליות, ולא תפריש כספים לביטוח לאומי"

תלבות כולל פן חיובי ופן שלילי. הפן החיובי הוא שהארם מועסק כעובד, כחלק מהעסק, ועבודתו נעשית כחלק אינטגרלי של העסק ואינה רק נלווית לו. הפן השלילי הוא, שהארם הזה אינו בעל עסק שלו המשרת לקוחות רבים נוספים.

לדבריה, "בפסקי דין מסוימים נק' בע כי משהוכחו שתי פניו של 'מבחן ההשתלבות' אין צורך לבדוק סממנים אחרים המאפיינים יחסי עובד-מעביד. במבחן מרכזי זה נבחנים פרמטרים כגון בלעדיות העבודה, התמשכות הקשר בין הצדדים, מקום ביצוע העבודה, זמני ביצועה, כפיפות או אופן פיקוח על ביצוע העבודה, צורת תשלום השכר, אופן ניכוי המס, ביצוע העבודה באופן אישי ועוד."

■ **מהי משמעות הקביעה שמדובר ביחסי עובד-מעביד?**

תוכל לתבוע רטרואקטיבית את כל התנאים שנמנעו ממך כעובד בכפוף לה' תישנות. אבל אליה וקוץ בה. לדברי עו"ד קופרמן, הפריילנס הרי נהנה מהתקשרותו כעצמאי. הוא מנכה את הוצאותיו ומ' קוז מע"מ, ובכך יש לו יתרון על שכיה בעבר, הקביעה כי פריילנס הוא עובד לא כללה התחשבות רטרואקטיבית על "הנאות המס" שהפריילנס נהנה מהן בת' קופת ההתקשרות, אבל בתקופה האחרונה החליטו רשויות המס לעצור זאת, והן דורשות - במקרה של פריילנס שדורש כספים כעובד - שתיעשה התחשבות רטרואקטיבית ושהפריילנס הזה יחזיר את מס ההכנסה וקיוזו המע"מ שהיה עליו לשלם כשכיר. גם זאת אפשרות שפריילנס שתובע צריך להביא בחשבון.

■ **מה הם התנאים שמיגיעים לפריילנסים שהם עובדים בפועל?**

אם מתקיימים יחסי עובד-מעביד, חלים על הפריילנס כל חוקי העבודה וצווי ההר' חבה שחלים על כלל העובדים במשק או על העובדים במגזר הספציפי שבו הועסק הפריילנס.

■ **מה הם תנאי העבודה המגיעים לפריילנסים? פיטורים והודעה מוקדמת?**

עו"ד לנדאו ועו"ד מושקוביץ מסבירים כי ככלל, ובהיעדר התחייבות חוזית, הפ' רילנסר אינו זכאי לסל הזכויות המוקנות מכוח דיני העבודה, ובכלל זה אינו זכאי לפיצויי פיטורים, הודעה מוקדמת, פנסיה ועוד.

במקרים חריגים נקבע כי אף שלא הת' קיימו יחסי עובד-מעביד, זכאי הפריילנסר לכמה זכויות, ובעיקר מתחום הביטוחן הסוציאלי כמו דמי אבטלה ופיצויי פיטור' רים. "מדובר במקרים נדירים, כמו עבודה

עובד-מעביד, יהיה העובד זכאי לכל סל הזכויות שלהן זכאי כל עובד, ובכלל זה פנסיה, פיצויי פיטורים, הודעה מוקד' מת, הבראה, חופשה ועוד.

עו"ד קופרמן מסבירה כי המשמעות של היותך פריילנס היא שהחברה לא תוציא לך תלושי שכר ולא תיתן לך זכויות סוציאליות. לא יחולו על הח' ברה איסורים והוראות שחלות עליה ביחסיה עם עובדיה, כגון האיסור לנתק את קשריה עם עובד במילואים, עובדת בהיריון וכו'. החברה לא תפריש לפ' רילנס כספים לביטוח לאומי ולא תבי' צע הפרשות פנסיוניות, ועל הפריילנס לדאוג לזה בעצמו.

נטל המס והביטוח הלאומי שמור' טל על פריילנסר שונה ונמוך משל עובד שכיר. הפריילנס יכול גם לנ' כות הוצאות והפסדים, אבל לא נהנה מזכויות מסוימות מכוח חוק הביטוח הלאומי (כמו דמי אבטלה) או מפטור ממס על הפרשות פנסיוניות ברומה לעובד. כמו כן, על הפריילנסר להגיש דוחות לרשויות בנוגע להכנסותיו, בני' גור לעובד שכיר.

■ **מתי מתקיימים יחסי עובד-מעביד?**

עו"ד קופרמן מציינת כי בתי הדין לעבודה חזרו וקבעו במשך השנים כי קיומם של יחסי עובד-מעביד לא נתון להחלטת הצדדים, וכי מטרת הקביעה שעובד לא יכול לוותר על מעמדו היא להגן על העובד מעצמו.

לדבריה, "פריילנס 'אותנטי' הוא יועץ או נותן שירות שמנהל עסק עצ' מאי, שבו הוא נותן את הייעוץ או את השירותים לחברות רבות, בדרך כלל לפרקי זמן לא ממושכים, הוא משתמש בכלים שבבעלותו ויש לו כל הסממנים המאפיינים מי שמנהל עסק עצמאי. אבל, כאמור, פעמים רבות מאוד הפ' רילנס הוא בעצם "עובד בתפוסת" - אדם שנותן את השירותים אמנם כנגד חשבונת, אבל במשך תקופה הוא משתלב לחלוטין בחברה שלה הוא נותן שירות, ולמסתכל מהצד הוא יראה כעובד מהשורה."

קיום הסכם בין הפריילנס לחברה, שקובע במפורש כי לא יתקיימו יחסי עובד-מעביד, אינו קריטי. לדברי עו"ד קופרמן, "נקודת המוצא המוצהרת של הלכות ביה"ד בעניין היא כי ככלל, אין משקל להסכמות בין הצדדים, וביה"ד ייתן משקל להסכמות אלו רק במקרי גבול."

עו"ד קופרמן מסבירה כי המבחן הר' ווח לקביעת מעמדו של מבצע עבודה, כלומר אם פלוני הוא עובד או עצמאי, הוא המבחן המעורב: המבחן המרכזי במכלול מבחני המשנה שמכיל המבחן הזה הוא מבחן ההשתלבות. מבחן ההש'

לפי תנאי התשלום והתנאים המסחריים שנקבעו מראש בין הצדדים, ומלברם החברה אינה חייבת לו דבר."

לדברי עו"ד לנדאו ועו"ד מושקור' ביץ, אין הגדרה חרי'משמעותית לפריילנס' סר כשהמונח מתאר אדם שהוא עצמאי יחיד, שמתקשר בחוזה עם מזמין שירות בנושאי עבודה וקובע את תנאי החוזה במו"מ.

גם פסיקת בתי הדין לעבודה לא הגדירה במפורש מהו פריילנסר. ברוב המקרים המובאים לבתי הדין מוגשת תביעה על ידי אדם הטוען לקיומם של יחסי עובד-מעביד למרות קיומו של הסכם למתן שירותים בינו לנתבע. אותו אדם תובע להכיר מהותית בקיומם של יחסי עובד-מעביד אף שהסכים להיות פריילנסר. במקרים הללו, בית הדין בוחן אם התקיימו בפועל יחסי עובד-מעביד על פי המבחנים הרגילים הקבועים בפסיקה. אם נקבע כי לא התקיימו יחסי עובד-מעביד, בירור המחלוקות אינו נתון לביה"ד לעבודה, אלא לבתי המשפט האזרחיים. אם התקיימו יחסי